

Ceguesa d'actualitat

Definir en poques paraules l'estat actual de les coses és senzill i, alhora, complex. La senzillesa queda resumida en la paraula *crisi*, que, semànticament, significa "canvi important en el desenvolupament d'un procés que dona lloc a una inestabilitat". Un canvi important en el sistema financer ha donat lloc a una inestabilitat econòmica i social. La complexitat resideix en la manca d'una diagnosi consensuada a partir de la qual cercar el remei per recuperar l'estabilitat perduda. De l'especulació financera a la crisi del deute dels estats, de la regulació pública de les finances mundials a l'austeritat i contenció de la despesa dels estats. A hores d'ara ningú nega la profunda crisi econòmica que ha alterat la relativa estabilitat del model social europeu, especialment als països mediterranis. Però després de cinc anys, no existeix acord per assenyalar les causes de la crisi i, per tant, tampoc existeix acord per apuntar-ne les sortides. ¿Fins a quin punt la societat europea camina cega sense rumb?

Històricament, les èpoques de crisi eren èpoques de guerra en què dos bàndols lluitaven físicament per obtenir més control sobre l'enemic. Eren lluites de poder en què s'intentava imposar un determinat ordre de les coses (bàsicament relacionat amb la propietat de la terra i la religió) a través del monopoli de la força. L'enemic tenia nom i cara. La crisi actual també respon a una lluita de poder en què s'intenta imposar un determinat ordre de les coses (sistema econòmic) però a través del monopoli de les idees i no de la força. L'enemic no té nom, ni cara.

Des d'aquesta perspectiva, es pot afirmar que la manca d'una diagnosi consensuada de la situació actual és com una estratègia bèl·li-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

ca que busca el desconcert de l'enemic. De manera intencionada i sistemàtica els que ostenten el poder dificulten les condicions per a una diagnosi acurada sobre les causes de la crisi. El poder fa ús de tots els seus recursos per desviar de forma constant l'atenció i avançar cap al seu horitzó. El contingut i gestió de la informació és un dels recursos que utilitza per infondre i difondre una determinada ideologia a la societat. El poder defensa un determinat conjunt d'idees per explicar l'ordre actual de les coses. La idea és clara: llançar el missatge de la por per espantar, paraitzar i afeblir gradualment la capacitat de resistència de la població i obtenir el seu consentiment amb la idea que "no hi ha res a fer". L'estratègia és ben senzilla: saturació informativa sobre una pretesa actualitat accelerada que escapa de qualsevol control. Ahir la previsió de creixement econòmic de la UE era esperançadora, avui és desoladora; ahir el projecte de llei d'educació (Lomce) no deia res de les llengües cooficials,

La manera com s'ha informat sobre la Lomce és un bon exemple que el poder exerceix un control ideològic sobre la població

avui les afebleix dins del currículum educatiu.

El resultat de tot plegat és una població que pateix ceguesa d'actualitat. Tal com explica Norbert Elias a *Humana conditio*, una anàlisi sociològica sobre el període de la Guerra Freda, "aquells que queden absorbits per les qüestions d'actualitat sense mai mirar més enllà, es pot considerar que són pràcticament cecs". La psicosis per l'evolució al minut de la prima de risc ha permès desviar l'atenció de les finances privades al deute públic. L'inadmissible atac de Wert al model català d'immersió lingüística ha permès desviar l'atenció respecte a un projecte d'enginyeria política molt ideologitzat. Darrere la llei d'educació hi ha la voluntat de segregar les generacions futures, afavorir el sector privat i adoctrinar la societat a través de la religió. El contingut i gestió de la informació sobre el projecte de la Lomce és un bon exemple de les estratègies del poder per al control ideològic de la població. Un poder que controla el debat polític, desgasta la població i desvia l'atenció. Un poder que busca i usa la ceguesa d'actualitat.

L'*Assaig sobre la ceguesa* de José Saramago relata de manera brillant les conseqüències d'una població que a poc a poc va perdent la vista: por i egoisme. La ceguesa fa sortir el pitjor de tots els personatges descrits per Saramago. Uns personatges cecs que lluiten per la subsistència individual i s'obliden del benefici de la lluita col·lectiva. El poder actual sembla el primer interès a estendre subtilment la ceguesa entre la ciutadania. A diferència de l'assaig de Saramago, la ceguesa actual no implica no veure-hi, sinó tenir una mirada segrestada, una mirada curta de mires. Cal dirigir la mirada al bosc i no només a l'arbre per tal de desarmar la ideologia del poder.